

Красимир Бачков

Облогът

От всички кръчми в града тази беше единствената, където всичко се бе запазило почти непроменено от времето. И сега, както през последните трийсетина години, върху опушените дървени рафтчета събираха прах няколко рибни консерви, три четири вида български цигари и неизменните редици от бутилки ментовка, гроздова и плодова ракия. Малко по-встрани се свиваха като изпъдени по една бутилка уиски, джин и водка. Коняците стояха на тезгяха до таблите с чистите чаши, а бутилираното вино изобщо не се редеше никъде – то си траеше в касите направо на пода. В кръчмата се продаваше само наливна бира и в последно време доста от посетителите я предпочитаха, защото правеше дебели яка и беше вкусна като едно време. А и зимата вече си отиваше, денят се удължи и слънцето все по-упорито пробиваше през опушените мътни прозорци, на които май вече не им трябваша пердета – и така да погледнеше отвън, човек нищо нямаше да види.

Хората които идваха в старата кръчма, също бяха запазили по нещо от едно време. Повечето бяха на възраст като кръчмаря Христо и единствения келнер Панто. Дънки и кожени якета рядко се мяркаха и обикновено не купуваха нищо. Тук не се продаваха вносни цигари и алкохол. Свади или побоища почти не ставаха, защото хората се познаваха, бяха от една черга, както се казва и не им беше до това. Имаха си достатъчно грижи извън кръчмата, за да си създават допълнителни в нея. Всъщност кръчмата много приличаше на ония английски или американски клубове, където членуваха хора със сходни интереси и които, освен да изпият чаша питие, можеха да си поговорят и отпочинат на спокойствие. Освен всичко друго, скарата тук беше превъзходна, защото не бе електрическа, а с дървени въглища.

Когато се намери на улицата, Тошко чакаше жена си да роди първото им дете. По сметките на докторите оставаха точно десет дни, а той остана без работа. Заводът в който работеше, бе затворен заради дългове и се обяви за приватизация. Той не беше единствен нито в града, нито в страната. Шест години преди края на двадесети век България затъваше благодарение на обхваналата я политическа, икономическа и морална разруха.

Младото семейство живееше в евтина квартира до гарата и макар че разполагаха само с една стая, бяха доволни, че са самостоятелни и почти независими. Мима беше страхотна чистница и се грижеше всичко да е в ред и на мястото си. Мебелировката им се състоеше само от най-необходимото, а единственият лукс за Тошко беше папагалът Чико, заради който младата му съпруга не спираше да мърмори и който

наистина разпиляваше просо на два метра около клетката.

Тази сутрин Тошко се излежава до късно, защото нямаше къде да ходи и какво да прави. Мима шеташе нещо край мивката и пускаше често-често чешмата, но когато стаята се изпълни с аромат на прясно сварено кафе и препечени филийки, тя го изрушка от леглото и двамата седнаха да закусват. Наедрялото ѝ тяло стоеше малко неудобно на стола, но все така силно излъчваше оная момичешка свежест, която го караше да я желае непрекъснато и колкото може по-често да я докосва и се увърта край нея като котарак.

– Гадже, мое ли си? – целуна я той по ухото с дежурния си поздрав и погали леко корема ѝ, в който се спотайваше според него синът му. Като всеки нов баща и той не можеше да допусне мисълта, че първото му дете може да бъде момиче.

– Какво ще правиш днес, Тошко? – въпросът издаваше грижата на бъдещата майка и макар да беше зададен спокойно, бе приет като упрек. Той се намръщи и изхруска една филийка:

– Добре де, това е едва първия ми свободен ден, а ти вече вдигаш пара! Знаеш, че половин година ще ми плащат по малко пари, нали?!

– Няма да сме само двама, Тошко! За детето ще трябват много пари, а техните подаяния ще ни стигнат само за три-четири пакета „Хумана“ на месец.

Филийките вече не му се струваха толкова вкусни. Той отпи от кафето, стана и си нахлузи якето:

– Добре, гадже! Като първобитен съпруг ще изляза и ще убия с каменна брадва някой динозавър за вечеря! Ако не намеря, ще ти светна дежурния полицаи на гарата. Той сигурно ще е по-жилав, но ти можеш да го изкиснеш в оцет като дивеч.

– Не си изяде закуската! – упрекна го жена му.

– Заради тебе! – използва възможността да и го върне той. – Не съм ти Чико, да ми мрънкаш като ям!

Мима не отговори, само демонстративно побутна и своята филийка, с което искаше да покаже, че и тя е обидена.

Навън мартенският вятър си играеше на криеница със слънцето, но когато облаците се отдръпваха за момент, ставаше почти топло и свежият мирис на земя и напъпващ живот събуждаше странни желания у него.

Тошко вървеше бавно към центъра на града и се опитваше да си спомни от кога не е играл футбол. Като ученик и в казармата риташе почти всеки ден, но откакто се ожени, му се струваше смешно да отиде

да рита с хлапетата. Ако му паднеха от някъде повече пари, се канеше де си купи ракети за тенис и да ходи на кортове в края на града, но сега идеята му ставаше съвсем невъзможна.

Извади цигарите и видя, че пакетът и преполовен. И тях трябваше да ограничи, колкото може. По пътя се отби в две-три кафенета да пита за работа, но напразно. Дори да имаше място, собствениците предпочитаха млади и хубави момичета, тъй че не си струваше да продължава да пита. Помота се из центъра, поприказва с приятелите, които срещна случайно и си тръгна към квартирата. Вече беше обяд и стомахът му си искаше своето. Минавайки край старата квартална кръчма, му замириса приятно на печени кебапчета. Няколко пъти преди това се бе канил да види какво представлява това мизерно на пръв поглед заведение, но все се отказваше. Клиентите, които влизаха и излизаха, му се струваха прекалено възрастни и с вид на скитници като Ботевите хъшове. Сега не му мисли много и влезе. Вътре беше полутъмно, шумно и доста хладно. Миризмата обаче бе толкова апетитна, че му се събра слюнка в устата.

Прегледа си парите и като видя, че ще му стигнат, седна на една празна маса. Келнерът който се дотъркаля почти веднага, бе смешен шишко с добряшка усмивка и важен глас:

– К'во ще обичате моля? – и си почеса върха на носа, сякаш се съмняваше в благонадеждността на своя клиент.

– Една бира за тук и пет кебапчета за вкъщи!

– Готово! За кебапчетата малко ще почакаш! – бе приета поръчка и след малко Тошко отпиваше от вкусното пиво. Дали защото беше гладен, но бирата много му хареса и си поръча още една.

Така, с изпотена халба в ръка, неволно се заслуша в разговора на съседната маса. Говореха си двама мъже, единият от които убеждаваше другия.

– Този камион е по-бърз от твоята „ИФА“. Вдига 80 мили в час, а това са 150 километра в час! Товари два тона повече и с тая скорост ще се движиш като с лека кола! Точно това ти трябва – да смениш старата барака! Взимай го, не му мисли много, щото някой друг ще го прилапа!

– Колко харчи казваш?

– Абе смешна работа, няма и двайсет литра нафта!

– Е, е, съмнявам се, но трябва да се провери все пак – опъваше се почернял изсушен мъж, примижал от дима на цигарата, която не слизаше от устата му. – И каква му е максималната скорост казваш?

– 150 – 160 километра бе, това са 80 мили ти казвам!

– Няма даже 130! – намеси се без да го питат Тошко и веднага

съжали, като видя как се сбърчи от яд брадясалата физиономия на другия мъж.

– Ти кой си бе, дрисльо? – изляя той и от възмущение даже се надигна. – Някой да те пита тебе за нещо?

Тошко отпи демонстративно спокойно и отвърна:

– Една миля е равна на километър и шестстотин метра, а производението с осемдесет е по-малко от сто и тридесет километра в час! Аз също съм шофьор и се интересувам от тия неща!

– Ти ли бе? Ти си едно лайно бе, пикльо! – пенеше се брадясалият и ръкомахаше толкова буйно, че си събори чашата с ракия. Наложил се черничкият му приятел да го озаптява, за да не стане по-голям скандал.

– Той ще ми каже на мене колко е една миля! Вчерашно лайно! – не спираше другият.

– Километър и осемстотин метра е, голишар такъв! Ясно ли е? Чел съм го в книгите аз!

– Вярно, но една морска миля е толкова. Сухопътната е по-къса с двеста метра! – защити се Тошко без желание. Стана му неудобно от ситуацията, в която сам се беше накиснал и дори бирата му загорча неприятно. Все пак, това бяха мъже на възрастта на баща му и не вървеше да им прави забележки, или да се кара с тях. Още повече, след като хората в цялата кръчма зяпаха само тях. Някакъв друг мъж се обади отстрани:

– Васе, накарай го това шофьорче да ти запали „ИФА“-та, като е толкоз печено бе! На бутилка ментовка, а?

Слабият черничък собственик на камиона го изгледа насмешливо, изплю цигарата и я смачка в пепелника:

– Къде си шофьор бе, момче?

– Вече никъде. Заводът го затвориха и сега съм без работа – отвърна Тошко.

– Ама си шофьор по професия?

– Карах Шкода-Европа.

Брадясалият не издържа и пак се намеси:

– От колко време си шофьор бе, пиле?

Тошко вдигна рамене:

– От малко! – не му харесваше, че хората тук го гледаха едва ли не враждебно и се чувстваше като ученик, хванат с цигара в училищната тоалетна от учителите си.

– От колко дена? – не спираше брадясалият.

– От седем години, ако броя и двете в казармата! – стана Тошко от масата, защото видя, че келнерът му носи кебапчетата, увити в кафява,

леко омазана отгоре хартия.

– Седни малко! – кратко предложи черничкият шофьор. – Ако разбираш от занаята, ще можеш да запалиш една „ИФА“, нали?

– Предполагам!

– А шом си без работа, сигурно ти трябва пари?

– На кого не му трябва?

– Добре! – запали нова цигара Васко. – Виж хората тук какво предлагат! Ако я запалиш – печелиш бутилка ментовка, ако не – купуваши и ги черпиш с ментовка?

Всички от кръчмата се бяха събрали край тяхната маса и сега шумно изразиха одобрението си. Тошко поклати отрицателно глава:

– Съжалявам, но ми останаха само пет лева! Не стигат за бутилка ментовка!

– Еха-а-а! – провикна се брадясалият скандалджия. – Нямам пари! Много лесно се измъкна бе, пиле! Всичката ни младеж е толкоз калпава! – обръщаше се той към останалите, а те съгласни кимаха. – Тоя е също като калпазанина, дето те заряза, Васко! От един дол дренки са и замирише ли им на работа, не ги търси наоколо!

– Чакай! – прекъсна го Васко. – Може и да няма пари момчето! Ти да не би да имаш всеки ден за пиячка, а?

– Мене ме остави ти!

– Добре, ще те оставя, а на тебе виж какво предлагам – обърна се към Тошко той.

– Ако запалиш „ИФА“-та, след два часа тръгваме за птицекомбината в Дончево, а след това за Украйна! Една нощ и един ден път натам, и още толкова обратно! За тая работа ще ти платя два бона! Ако не успееш да я запалиш, аз ще ви почерпя за здравето на младежта! – усмихна се той на останалите. Хората се развикаха доволни от обещаната почерпка и от веселието, което си правеха за Тошкова сметка.

Кебапчетата приятно пареха пръстите му през хартията, но Тошко ги остави на масата, съблече си якето и като го хвърли върху стола заяви:

– Съгласен съм, но ако загубя, довечера ще мина да си платя ментовката!

– Добре! – кимна Васко. – Значи ще пиете две бутилки с моята! – и двамата тръгнаха навън, съпроводжани от десетина клиенти, които като деца се бутаха да излязат по-бързо и да бъдат по-близо до двамата.

На улицата, встрани от кръчмата, беше паркирана възстаричка „ИФА“ – хладилен фургон. Всички заобградиха и загледаха Тошко с

присмех и очакване на провала му. Той се качи в кабината и даде контакт. Ток имаше, затова спокойно натисна копчето на стартера, но камионът не запали. Отвън се разнесе дружен смях, ръководен от брадясалия, който се държеше за корема и го сочеше подигравателно.

„Голям праз!“ – помисли си Тошко. – „Прекъснали са захранването с някакъв ключ и си мислят, че са много хитри.“ – Наведе се и огледа под арматурното табло за да го намери, провери предпазителите, но не откри нищо. Навън веселбата продължаваше.

„Добре, аз ще ви наредя!“ – закани им се той наум и се огледа из кабината. Зад шофьорската седалка имаше малко сандъче за инструменти. Той го отвори, изрови от вътре един дебел кабел и излезе навън. Вдигна капака на камиона и закачи единия край на кабела към плюсовия проводник на стартера, другия край изтегли и допря до клемата на акумулатора. Двигателят изстена, позакашля се и заръмжа на ниски обороти. Тошко нави загрялата жица, както си беше, и я върна в сандъчето. Спусна капака и се обърна към стария шофьор:

– Мога даже и да карам!

Васко го потупа по рамото и го запита дружелюбно:

– Паспорт за навънка имаш ли?

– Да!

– Ами аз си държа на приказката! Ако ти трябва две хиляди, идвай!

– В колко часа?

– Тръгваме в три, за да можем да натоварим до вечерта!

– Дадено! – Дватама си стиснаха ръцете, а смълчаните наблюдатели започнаха оживено да коментират.

– Не го признавам аз! – продължи да се дърли брадясалият. – Той запали камиона като хайдук!

Васко се обърна и го изгледа мълчаливо. Другият прекрати обвиненията и тръгна към кръчмата. След него се затътриха и останалите. Тошко си наметна якето и с вече изстиналите кебапчета тръгна да си ходи.

– Ей, момче! – чу зад гърба си. Обърна се и видя келнерът да му подава бутилка от зеленото питие.

– Аз мента не пия – отвърна и махна с ръка Тошко – изпийте я за здравето на старите шофьори!

Старата кръчма бе странно утихнала, когато прекрачи прага й навън.

Вкъщи Мима го посрещна нетърпеливо и му се скара, че е харчил

пари, когато има сготвено. Това обаче не ѝ попречи да излапа лакомо нейните кебапчета и дори да ги похвали. Зарадва се, че Тошко ще може да изкара тия пари и дори му се поглези малко, като разбра как е натрил носовете на пияниците. За нея всички, които ходеха по кръчмите бяха алкохолици.

В три часа, както се бяха разбрали, потеглиха с Васко, а още преди полунощ бяха вече минали границата. По пътя старият шофьор му разказваше за себе си и премеждията, които бе имал покрай занаята си. Похвали се колко евтино е купил камиона от бившата ГДР и как, макар и трудно, вади хляба си. Най-доволен беше, че сам си е стопанин и не храни вече търтеите от Автостопанството, където някога беше работил. През нощта кара той, а през деня отстъпи волана на Тошко. Наблюдава го около час как води машината и после успокоен легна на леглото зад седалките.

Върнаха се след три дни доволни и дори преди заплануваното време. Приключили с доставката на стоката обратно, те се отправиха към старата квартална кръчма. Караше Тошко и щом паркира камиона отпред, от заведението се показва един клиент, а веднага след него се изсипаха още двайсетина други. Всички любопитно надничаха и веднага започнаха да разпитват Васко как се е представил младокът. Във въпросите им сега обаче нямаше и следа от враждебност или подигравка. Възрастният шофьор помълча, после ги подкани:

– Да влезем в кръчмата, ще ви кажа!

Хората тръгнаха обратно, възбудени от любопитство. Насядаха кой къде свари, а Васко се спря пред масата, на която преди три дни бе стоял Тошко и каза на човека, седнал на същия стол:

– Гене, не ми се обиждай, но това е мястото на момчето! Седни някъде другаде, а пиенето е от мене!

Човекът стана и без следа от неудобство или унижение дойде при Тошко и като му стисна ръката, каза:

– Щом си наше момче, с удоволствие ще направя и повече за тебе!

– Ама нямаше нужда! – целият се зачерви Тошко от неудобство.

– Ти трай там! – скара му се Васко и след като всички седнаха, продължи. – Кой каквото пие, до три пъти е от мене! Искам да почерпя за здравето на всички истински мъже в този град, без значение дали са млади или стари! Наздраве!

– Наздраве! – отвърнаха в хор дрезгавите гласове на миналите през кривините на времето хора. Келнерът разносяше чашите, погледите светваха и всички се веселяха на воля. Тошко изпи една бира и се

извини, че трябва да се прибира, защото е уморен и се притеснява за жена си. Изпратиха го като стар приятел и той забърза за квартирата. В градинката на двора го посрещна хазаяката и му честити доволна, че първа му казва хубавата новина. Докато той пътувал, се родил синът му. Вече бил баща!

Умората отлетя като вятър от него и той хукна щастлив към болницата. Там видя жена си и това малко червено човече, което им донесе толкова много радост и смисъл на дните занапред. Постоя колкото му разрешиха, после тръгна да се прибира. Минавайки край кръчмата, още от далеч чу веселата глъч на хората вътре. Влезе и се отправи към мястото си. То си стоеше свободно и сякаш го чакаше. Седна и извика келнера:

– Искам всички да пият за сина ми, който се роди днес! Аз черпя!

Кой знае защо, всички станаха и един по един идваха и се чукаха за здравето на сина му. Бяха доста пияни и малко смешни с тържествените си поздравии, достойни за дипломати от времето на Чърчил. Но после, когато от ъгъла се обади акордеон, мъжете запяха дружно стара българска песен за хайдутии, свобода и по-добър живот – все неща, които от край време са липсвали на България.

В старата квартална кръчма, възрастни мъже пееха песен, стара като земята, в чест на един малък, току-що роден мъж, който един ден може би щеше да живее в една истински свободна България, един наистина добър живот!

Топлият вятър навън вдигаше пушилка и полите на жените, караше сърцата им да тръпнат в неясно радостно очакване и се присмиваше на зимните коси на мъжете в кръчмата, и на пролетните им надежди. Вятърът знаеше повече от хората, но не им казваше нищо, защото ги обичаше!

КРАЙ

© 2006 Красимир Бачков

Източник: Авторът

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/3076>]